

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247281

ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมของครอบครัวในการป้องกันและแก้ไข
ภาวะทุพโภชนาการที่ถาวรก่อนวัยเรียน

THE EFFECTS OF GROUP PROCESS TOWARD BEHAVIORAL
PREVENTING AND CORRECTING MALNUTRITION AMONG
THE FAMILIES PRE-SCHOOL CHILDREN

นางสาวสุกัญญา บุญใจ

จิตวิทยาพัฒนาการ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

600252015

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247281

ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมของครอบครัวในการป้องกันและแก้ไข
ภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน
THE EFFECTS OF GROUP PROCESS TOWARD BEHAVIORAL
PREVENTING AND CORRECTING MALNUTRITION AMONG
THE FAMILIES PRE-SCHOOL CHILDREN

นางสาวสุกัลยา บุญนำ

วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมของครอบครัวในการป้องกันและแก้ไข
ภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน

นางสาวสุกัลยา บุญนำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

**THE EFFECTS OF GROUP PROCESS TOWARD BEHAVIORAL
PREVENTING AND CORRECTING MALNUTRITION AMONG
THE FAMILIES PRE-SCHOOL CHILDREN**

MISS SUGANLAYA BOONNUM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
IN FAMILY NURSING
GRADUATE SCHOOL KHON KHAN UNIVERSITY**

2011

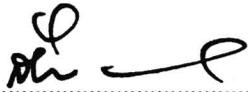
ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

ชื่อวิทยานิพนธ์: ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมของครอบครัวในการป้องกัน
และแก้ไขภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางสาวสุกัลยา บุญนำ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: รศ. ดร. เสาวคนธ์ วีระศิริ ประธานกรรมการ
รศ. วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา กรรมการ
ผศ. ดร. นิลาวรรณ ฉันทะปรีดา กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิลาวรรณ ฉันทะปรีดา)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เอี่ยมพร ทองกระจาย)
รักษาราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุกัลยา บุญนำ. 2554. ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมของครอบครัวในการป้องกันและ
แก้ไขภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิลาวรรณ ฉันทะปรีดา

บทคัดย่อ

247281

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษา ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรม
ของครอบครัวการป้องกันและแก้ไข ภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็น
ครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ที่มี น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์และ น้ำหนักค่อนข้างน้อยกว่า
เกณฑ์ ตำบลหนองสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดศรีสะเกษ เก็บข้อมูล ระหว่างเดือน กรกฎาคม –
กันยายน 2553 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ทั้งสองกลุ่มมีความ
เท่าเทียมกันในเรื่องคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยในกลุ่มทดลองได้เข้า
ร่วมกระบวนการ กลุ่ม กลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่าง ก่อนการทดลอง และภายหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 เดือน ประเมินภาวะโภชนาการเด็กวัย
ก่อนเรียน ก่อนการทดลอง และภายหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 เดือน และ 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของครอบครัว
ในการป้องกันและแก้ไขภาวะทุพโภชนาการ ระหว่างก่อน และหลังการทดลอง ภายในกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Paired T-Test การเปรียบเทียบความแตกต่างภาวะโภชนาการของ เด็ก
วัยก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Chi-Square

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง ครอบครัวกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้าน
พฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขภาวะทุพโภชนาการ แตกต่างกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($P < .001$) และครอบครัวกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านพฤติกรรมการป้องกันและ
แก้ไขภาวะทุพโภชนาการ แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) และ
ภายหลังการทดลอง 1 เดือน ภาวะโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียนกลุ่มทดลองมีภาวะโภชนาการดีขึ้น
อยู่ในระดับน้ำหนักปกติ ไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม ($P < .001$) แต่ภายหลังการทดลอง 3 เดือน
กลุ่มทดลอง มีภาวะโภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน ในกลุ่มทดลอง มีภาวะโภชนาการระดับน้ำหนัก
ปกติเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนสูงกว่า และแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.5$)

Suganlaya Boonnum. 2011. **The Effects of Group Process Toward Behavioral Preventing and Correcting Malnutrition Among the Families of Pre-school Children.**

Master of Nursing Thesis in Family Nursing Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Assistant Professor Dr. Nilawan Chanthapreeda

ABSTRACT

247281

The aim of quasi-experimental research was to study the effects of group process toward behavioral preventing and correcting malnutrition among the families of pre school children. The sample were the pre school children age 3-5 years. The weight were lower than criteria standard who live at Nongkung Subdistrict, Noonkoon District. Sisaket Province. Collecting data from July-September, 2010, The sample were 60 children. Experimental 30 children. Controlled group 30 children. Both group were the same characteristic. Using simple random sampling. Experimental group use group process. Controlled group used usually normal activities. The assessment of the malnutrition in preschool children before the experiment, and after the experiment one month and 3 month. Analyzing the data of mean, percentage and S.D. comparative the mean of behavioral in preventing and correcting malnutrition before and after the experiment. Using paired T-Test. Comparative the different of malnutrition of pre school children between the experimental group and controlled group. Before and after experiment. Using statistic chi-square

The results found that : After the experiment the families of the experimental group had average score preventing dimension and correction malnutrition higher than the controlled group with significant statistic ($P < .001$). After one month of experiment the nutrition status of pre school children between two group were not different in normal weight level ($P < .001$). But after the 3 month experiment the experimental group had nutritional status increase in normal the level more than controlled group with significant statistic level ($P < 0.5$)

งานวิทยานิพนธ์นี้มอบส่วนดีให้บุพการีและคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือเป็นอย่างดี จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิลาวรรณ ฉันทะปรีดา อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ตลอดจนแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วย ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดย ตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความกรุณาของอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง ขอกราบ ขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบความ เทียบตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอกราบ ขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านสาธารณสุขอำเภอโนนคูณ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อ และ ขอขอบคุณ ทีมสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพหนองกุง ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความ ร่วมมือ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครอบครัวเด็กวัยก่อน เรียน รวมทั้งเด็กวัยก่อนเรียนที่มีน้ำหนักก่อนข้างน้อย และน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ และผู้ช่วยวิจัย ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานวิจัย ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบัวเรียน คุณแม่ดาวเรือง บุญนำ ที่ได้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา ให้ความรัก ความหวังใจ และให้กำลังใจตลอดมา ตลอดจนอาจารย์ ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ จนประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบพระคุณ คุณตา คุณยาย ญาติ ๆ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือ และ เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยมา โดยตลอด ขอขอบคุณ ทุนอุดหนูนและส่งเสริมการทำวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้กรุณาสนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

สุกัลยา บุญนำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำอุทิศ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	6
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
4. สมมติฐานการวิจัย	6
5. ขอบเขตการวิจัย	7
6. นิยามศัพท์	7
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. ความหมายและความสำคัญของเด็กวัยก่อนเรียน	11
2. การประเมินสภาวะโภชนาการ	13
3. ภาวะทุพโภชนาการในเด็กวัยก่อนเรียน	23
4. ความต้องการสารอาหารของเด็กก่อนวัยเรียน	28
5. การจัดเตรียม การปรุง และการให้อาหารสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน	33
6. บริบทของครอบครัวในเขตจังหวัดศรีสะเกษ	45
7. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม	55
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงน้ำหนักเด็กในวัยต่าง ๆ	14
ตารางที่ 2	แสดงสูตรการคำนวณน้ำหนักกับอายุ	14
ตารางที่ 3	แสดงความสูงและอัตราเพิ่มในวัยต่าง ๆ	15
ตารางที่ 4	แสดงสูตรการคำนวณความสูงกับอายุ	15
ตารางที่ 5	แสดงความยาวของเส้นรอบศีรษะ	16
ตารางที่ 6	แสดงอัตราส่วนของช่วงบนต่อช่วงล่างของร่างกาย	18
ตารางที่ 7	แสดงปริมาณพลังงานและโปรตีนที่ควรได้รับประจำวันของเด็ก	30
ตารางที่ 8	แสดงปริมาณวิตามินและเกลือแร่ที่ควรได้รับประจำวันของเด็ก	32
ตารางที่ 9	แสดงปริมาณอาหารที่ควรบริโภคใน 1 วัน สำหรับ เด็กอายุ 1-5 ปี	38
ตารางที่ 10	แสดงปริมาณ โปรตีนที่มีในพืชผักท้องถิ่น	51
ตารางที่ 11	แสดงปริมาณคุณค่าทางโภชนาการในอาหารประเภทต่าง ๆ	52
ตารางที่ 12	แสดงปริมาณคุณค่าทาง โภชนาการของแมลงและตัวอ่อนชนิดต่าง ๆ ที่กินได้ 100 กรัม	54
ตารางที่ 13	แสดงข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	76
ตารางที่ 14	ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	78
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันและ แก้ไขภาวะ โภชนาการของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียนภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง และในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	81
ตารางที่ 16	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขภาวะ ทุพโภชนาการของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม หลังการทดลอง	82
ตารางที่ 17	แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนของภาวะ โภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง	83
ตารางที่ 18	การเปรียบเทียบภาวะ โภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง 1 เดือน	84
ตารางที่ 19	การเปรียบเทียบภาวะ โภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง 3 เดือน	84

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงน้ำหนักเด็กในวัยต่าง ๆ	14
ตารางที่ 2	แสดงสูตรการคำนวณน้ำหนักกับอายุ	14
ตารางที่ 3	แสดงความสูงและอัตราเพิ่มในวัยต่าง ๆ	15
ตารางที่ 4	แสดงสูตรการคำนวณความสูงกับอายุ	15
ตารางที่ 5	แสดงความยาวของเส้นรอบศีรษะ	16
ตารางที่ 6	แสดงอัตราส่วนของช่วงบนต่อช่วงล่างของร่างกาย	18
ตารางที่ 7	แสดงปริมาณพลังงานและ โปรตีนที่ควรได้รับประจำวันของเด็ก	30
ตารางที่ 8	แสดงปริมาณวิตามินและเกลือแร่ที่ควรได้รับประจำวันของเด็ก	32
ตารางที่ 9	แสดงปริมาณอาหารที่ควรบริโภคใน 1 วัน สำหรับ เด็กอายุ 1-5 ปี	38
ตารางที่ 10	แสดงปริมาณ โปรตีนที่มีในพืชผักท้องถิ่น	51
ตารางที่ 11	แสดงปริมาณคุณค่าทางโภชนาการในอาหารประเภทต่าง ๆ	52
ตารางที่ 12	แสดงปริมาณคุณค่าทางโภชนาการของแมลงและตัวอ่อนชนิดต่าง ๆ ที่กินได้ 100 กรัม	54
ตารางที่ 13	แสดงข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	76
ตารางที่ 14	ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	78
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันและ แก้ไขภาวะ โภชนาการของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียนภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง และในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง	81
ตารางที่ 16	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขภาวะ ทุพโภชนาการของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม หลังการทดลอง	82
ตารางที่ 17	แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนของภาวะ โภชนาการเด็กวัยก่อนเรียน ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง	83
ตารางที่ 18	การเปรียบเทียบภาวะ โภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง 1 เดือน	84
ตารางที่ 19	การเปรียบเทียบภาวะ โภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง 3 เดือน	84

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	66
ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการวิจัย	67
ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลอง	72